

Monologion

plures sbe ita nec plures pfone Si quis itaq; velit alicui loqui quid tres dicat eē patrē ⁊ filiū ⁊ vtriusq; spm̄ nisi forte indigentia noīs pprie conuenientius coactus elegerit aliqđ de illis nomib; que pluraliter in summa essentia dici nō possint ad designādum id qđ congruo nomine dici nō potest vt si dicat illā ammirabilem trinitatē esse vnā essentiā vlnaturam ⁊ tres psonas siue sbas. Itaq; hec duo noia aptius eligūtur ad designādū p̄sentialitē in summa essentia q; psona nō dicitur nec de indiuidua rationali natura sba p̄ncipaliter dicit de indiuiduis que maxime in p̄sentialitate sb̄sistūt Indiuidua namq; maxime sb̄stant: id est sb̄iacēt accidētibus ⁊ ideo magis pprie nomē sbe suscipiunt. Unde iam supra manifestus est summā essentiā que nullis sb̄iacet accidētibus pprie non posse dici sbam nisi sba ponat p̄ essentiā. Potest ergo hac necessitatis ratione irreph̄sibiliter illa summa ⁊ vna trinitas siue trina vnitas dici vna essentia ⁊ tres persone siue tres sbe. Quidetur ergo imo incūctanter asseritur quia vero nihil est id quod dicitur deus ⁊ huic soli summe essentie pprie nomē dei assignat. Quippe oīs qui deū esse dicit siue vnū siue plures nō intelligit nisi aliqđ sbam qđ sentiet supra oēm naturam qđ deus nō est ab hoībus ⁊ venerādā propter eius eminētē dignitatē ⁊ exorandā sibi propt̄ q̄lib; iminētē necessitatē.

Quia ipsa dominef oībus ⁊ regat oīa ⁊ si solus deus. Cap. lviij.

Quid at tā p̄ sua dignitate venerandū ⁊ p̄ qualibet re deprecādū quā summe bon⁹ ⁊ summe potens spūs qui dñatur oībus ⁊ regit oīa. Sic enī constat q; oīa per summe bonā sume q; sapiētē oīpotētiā eius facta sunt et vigēt ita minus incōueniēs est si estimetur q; rebus a se factis ip̄e non dominef siue q; facte ab illo min⁹ potētē minus uel bono uel sapiente aut nulla penitus

ratione sed sola casuum inordinata uolubilitate regatur cū ille solus sit p̄ quecuilibet ⁊ sine quo nllī bono est ⁊ ex quo et per quem et in quo sunt omnia. Cum igitur solus sit ip̄e non solū bonus creator sed ⁊ potētissimus deus ⁊ sapientissimus rector oīm liquidissimum est hunc solum esse quē omnis alia natura scdm̄ totum suum posse debet diligēdo uenerari ⁊ venerando diligere de quo solo p̄spera sunt sperāda ad quē solum ab aduersis fugiēd: cui soli pro quauis re supplicādum. Clare igitur hic est non solum deus sed solus deus ineffabiliter trinus et vnus.

Explicit monologion.

Incipit Anselmus de p̄essione spūs sancti contra grecos.

Regatur a grecis

quis quod spūs sanctus defilio procedat: sicut nos latini confitemur nec recipiūt doctores nostros latios quos i hoc sequimur. Qui quō enangelia nobiscuz uenerāt et in alijs de trino vno deo credūt h̄ ip̄m per oīa quod nos q; eadē re certissimus spero p̄ auxiliū eiusde; spūs sancti quia si malunt solide ueritati acquiescere quaz pro inani gloria contēdere p̄ hoc quod absq; ambiguitate confitētur ad h̄ q; nō recipiūt rationaliter duci possūt. Quis igitur multi sunt qui h̄ meli⁹ me possunt efficere tamē quō mihi a plurib; iniungit quoz petitioni tū p̄ debito ueritatis amore: tū p̄ eoz caritate ⁊ religiosafā uolūtate nō audeo resistere. Inuoco eūdē spūs sanctū vt ad hec me dignef dirigere. Itaq; spe p̄ mee sciētie hūilitate sciētioribus altiora relinquēsq; postulant aggrediar ⁊ grecoz fide atq; hīs q; credūt indubitātē ⁊ confitētē pro certissimis argumētis ad rep̄bādū q; nō credunt utar.

credat tāta res...
si momentum aliquid...
at ⁊ uiuat. Etiam...
lam quā cōpōnē...
se oportunitas...
ēē sed magis...
quēna qđ...
uel h̄ solo...
ciā diligit...
let inuisti...
opaf inesse...
uoluerit...
sa fides...
ne qua nō...
uere q;...
aref. Quare...
uissū sed...
cur non...
mortua nō...
p̄didit sed...
habere. Quē...
p̄uictōem...
ita illa...
cognoscit. Sana...
p̄t vna...
debet mortua...
id quod...
Quid tres...
do dici...
Luce patet...
dat in...
ymitatē...
ē ⁊ vnitate...
trinitatē...
ostim dicere...
m ⁊ vtriusq;...
am p̄ferre...
at si dicerē...
dicere vnitate...
nim putāde...
plures...
ibnuicem...
is qđ...
Quare in...

De processione

Redunt qui

cdem vnum et solū ac perfectum esse deum: nec vllum eum habere partem sed totum esse quicquid est. Hunc quoque cōsistentur esse patrem et filiū et spūsanctum ita vt si solus dicatur pater aut fili⁹ aut spūsanctus siue duo simul pater et filius aut pater et spūsanctus aut filius et spūsanctus siue tres simul pater filius spūsanctus idem totus pfectus designetur deus quibus nō idem significet nomē patris aut filij quod nomen dei. Non enim idem est esse deum quod est esse patrem aut filium. Nomen autē spūsancti ideo quia spūsanctus alicuius intelligitur spūs pro relatione noie ponitur. Nam quibus pater sit spiritus et sanctus et filius sit spiritus et sanctus nec tamen pater alicuius spirit⁹ nec filius alicuius spūs sicut spūsanct⁹ alicuius et spūs. Est enim spūs de⁹ spūs patris et filij. Quis enim greci negēt de filio illum pcedere nō tamen negāt eū esse spū filij. Redunt quoque et consistēt deum de deo esse nascēdo et de⁹ de deo esse pcedēdo quia filius deus est de patre deo nascēdo et spūsanct⁹ est de patre deo pcedēdo. Nec putant alius esse deū qui nascitur quā de quo nascit⁹ et qui procedit quā de quo pcedit: quibus scdm nomina significatiō quod est de quo aliquis nascitur et est qui de aliquo nascit⁹: et ē qui de aliq pcedit p lalitatē admittat: s̄ quā plures et alij sūt abinuicem pater et filius et spūsanctus. Nam cuz dicitur de⁹ esse pater significatur eē de quo aliq nascitur et cum nominat⁹ filius intelligit⁹ esse qui de aliquo nascit⁹ et quādo spūsanct⁹ noiat⁹ quia non absolute spū sed sanctus dei intelligimus mōstratur esse qui de aliquo pcedit. Sed cū dicit⁹ quia fili⁹ est de patre et spūsanctus de patre intelligitur quia hoc quod est filius ē spūsanctus habent de patre. Sed alio mō intelligit⁹

filius esse de patre et aliter spūsanct⁹ filius enim est de patre: id est de deo qui est pater eius. Spūsanctus vero nō est de deo patre suo sed tm̄ de deo qui ē pater ergo filius sed quod est de deo dicitur filius eius et ille de quo est pater eius spūsanctus aut non sed quod est de deo dicitur fili⁹ eius nec ille de quo est pater eius. Tertū est etiam quia deus nō est pater aut fili⁹ aut spūsanctus alicuius nisi dei nec vlla res est deus nisi idem pater et filius et spūsanct⁹ et sicut vnus deus est sic vn⁹ tm̄ pater: vnus filius vnus spūsanctus. Unde fit vt non sit in illa trinitate pater nisi eiusdem filij nec filius nisi eiusdē patris neque spūsanctus alicuius spūs nisi eiusdem patris et filij. Hec itaque sola causa p lalitatē est in deo vt pater et filius et spūsanctus dici nō possint de inuicē sed alij sicut ab inuicem quia p dictis duob⁹ modis est deus de deo quod totū potest dici relatio. Nam quōd filius existit de deo nascēdo et spūsanctus pcedēdo ipa diuersitate natiuitatis et pcessionis referuntur ad inuicem vt diuersi et alij ab inuicē. Et quādo sba habet esse de sba due sūt ibi relatiōes insociabiles si scdm illas nomina ponantur sbe. Luz enim hō est gignēdo de hoie dicit⁹ hō de quo est hō pater et hō qui est de hoie filius. Impossibile igitur est ptem esse illum filiū cui⁹ pater est et filium esse illū patrem cuius fili⁹ est quibus patrem esse filiū et filium esse patrem nihil prohibet cum vnus homo pater est et filius quōd ad aliū est pater ad aliū filius. Nampe cū isaac sit pater iacob et filius abrahe pater est filius et filius est pater sine repugnantiā quōd ad alius pater dicitur quā ad suū patrem et filius ad aliū quā ad suū filium patrem aut esse in eodem isaac illū filiū cuius pater est aut filium esse illum patrem cuius est filium non est possibile. Ita ergo in deo cū de⁹ sit pater et filius et spūsanctus nec sit pater nisi eiusdē filij nec filius nisi eiusdem

spūssancti

patris nec spūs alicuius nisi eiusdē patris filij: p̄r nō est filius aut spūssanct⁹ filius nō est p̄r aut spūssanct⁹: nec spūs est p̄r aut filius. Quippe quō filius est de p̄rē spūssanctus de p̄rē nec ille de q̄ est aliquis potest esse qui de se est nec ille qui de aliquo est valet esse is de quo est sicut iam dictū est idcirco nec p̄r ē filius aut spūssanct⁹ nec filius siue spūssanct⁹ est p̄r filius aut ut interim aliā cām dicā quō nō dū constat q̄ spūssanct⁹ de illo sit ⁊ p̄cedat ideo nō est spūssanct⁹ nec spūssanct⁹ est filius q̄ filius nascēdo habet esse de p̄rē: spūssanct⁹ vero nō nascēdo sed p̄cedēdo nec fili⁹ potest esse suus spūs nec spūssanct⁹ valet esse ille cuius spūs est.

Is p̄missis quō indiuisibilis unitas et insociabilis pluralitas in deo se adinuicē habeāt inquiramus. Quō autē hec que dicta sūt pariter credimus indubitātē et p̄fitemur et nos qui dicim⁹ spūssanctū de filio p̄cedere ⁊ greci qui nobiscuz de hac re nō sentiunt debemus absq̄ nulla ambiguitate que ex hīs necessarie p̄secūtur vno cōsensu suscipere. Sequit̄ em̄ scōm unitatis dei que nullas habet partes p̄prietatem vt quicquid de vno deo qui totus est: quicquid est dicitur de toto deus p̄r dicatu ⁊ de filio ⁊ de spūssancto quia vnusquisq̄ solus ⁊ totus ⁊ p̄fectus de⁹ est. Supradicta vero relationis oppositio que ex eo nascit̄ q̄ supradictis duobus modis deus de deo ē phibet p̄rem et filiū ⁊ spūssanctū de inuicē dicit et p̄pria singulorū alijs attribui. Sic ḡ hui⁹ unitatis ⁊ huius relatōis consequentie se contemperāt vt nec pluralitas qui sequitur relatōez trāseat ad ea in quibus predicta simplicitas sonat unitatis: nec unitas cohibeat pluralitetam vbi eadē relatio significatur quaten⁹ nec unitas amittat aliquādo suā consequētiaz vbi non obuiat aliqua relationis oppositio

nec relatio p̄dat quod suum est nisi vbi obstitit vnitas inseperabilis. Quā si per exempla considerem⁹ clari⁹ erit. Qualiter quidē unitatis simplicitas a se excludit pluralitatez que est in relatiuorū noim̄ significatōez facile est cognoscere confitemur em̄ quia p̄r nō est filius aut spūssanctus nec filius p̄r aut spūssanct⁹ nec spūssanctus p̄r aut fili⁹. Sequitur ergo als abiucem et plures esse patres et filios ⁊ spūssanctū. At pater est deus filius est deus et spūssanctus est deus. Quid itaq̄ consequētius si p̄dictaz p̄sonarum pluralitas suā seruat p̄prietatem q̄ p̄rem et filiū ⁊ spūssanctū plures deos ⁊ alios ab inuicem. Sed h̄ nūllatenus admittit inuolabilis simplicitas diuinitatis: qm̄ vnū solū deū eē credimus. Sic repellit unitas essentie dei relatiuorū consequētiaz. Cōsiderandū quoq̄ est quō relatōez pluralitas obuiat unitatis consequētie si prius posuerimus aliqua ex hīs in quib⁹ nulla obstitit oppositio. Dicimus vnus deū esse p̄rem ⁊ esse filium ⁊ esse spūssanctum et vnū eundē deū esse siue singuli siue diuisiue tres simul dicātur. Si ergo deus est eternus p̄p̄t unitatem deitatis ex necessitate sequit̄ quia eternus est pater eternus est filius eternus est spūssanct⁹. Et quō siue singuli siue plures siml̄ sūt vnus deus nō est nisi vnus etern⁹. Similis est consequētia si deus dicat̄ creator siue iustus siue aliquid aliorū in quibus nulla p̄dicta intelligit̄ relatio. Citedamus nunc quō hāc unitatis dei consequētiam restringat relatio. Dicimus enim quia deus est pater. Quō ḡ vnus est deus pater ⁊ filius ⁊ spūssanct⁹ exigit unitas dei vt filius sit pater et spūs sit pater. Sed obuiat relatio que prohibet filium aut spūssanctū esse patrem. Quippe nec natura p̄mittit nec intellect⁹ capit existentē de aliquo esse de quo existit aut de quo existit esse existentem

De processione

de se. Existit autē filius et spūsanct⁹ de p̄e. Quare non potest filius aut spūsanctus esse p̄: quia deus sit p̄ et vnus idemq; deus sit p̄ et filius et spūsanctus. Idip̄m cognoscit si dicat deus esse fili⁹ vult em̄ vnitatis dei consequētia vt p̄ et spūsanct⁹ sit filius. Sed p̄ de quo ē filius nō potest esse qui de se est. Spūs vero factus qui existit de p̄e p̄cedēdo non est ille qui est de p̄e nascēdo. Itēz cū dicitur deus est spūsanctus requirit vnitas p̄dicta p̄em quoq; et filium esse spūsanctū sed nec p̄ de quo est spūsanctus potest ille esse qui de se est: nec fili⁹ q̄ existit de p̄e nascēdo est ille q̄ de eodem p̄e est p̄cedēdo: id est spūsanctus. Cum autē apparebit quia spūsanct⁹ est de filio tūc quoq; palam erit quia propter hoc nequid esse fili⁹ spūsanctus et spūsanct⁹ filius. Cōsiderem⁹ adhuc quomō supradicte oppositiones ob̄stāt cōsequētie p̄dicte vnitatis deus est de deo. Hoc ergo semel accepto quō idēz deus est p̄ et filius et spūsanctus. Sequitur sc̄dm hāc idēptitatē vt deus p̄ sit deus de deo et deus de quo est de⁹ et similiter filius deus de deo et deus de quo ē de⁹ et eodem mō spūsanctus. Ceterū querere vtrū vnusquisq; sit de⁹ de quo ē de⁹ nō est aliud q̄ cōsiderare vtrū singulus quisq; sit deus de deo. Non em̄ potest deus de deo deus esse non p̄ aut filius aut spūsanctus et nisi de p̄e aut de filio aut de spūsanctō. Inspiciam⁹ vtrū vnusquisq; sit deus de deo et patebit vtrum sit singulus quisq; deus de quo est deus. Sed p̄ non potest esse de deo prop̄ p̄dictā oppositōem. Luz em̄ non sit deus nisi aut pater aut filius et spūsanct⁹ aut duo ex hīs aut tres simul non potest eē de⁹ p̄: de deo nisi aut de p̄e h̄ de seipso aut de duobus aut de tribus de seipso non potest esse quia existēs de aliquo et de quo existit non potest idem esse de filio nō est quia filius est de ip̄o et ideo

non potest esse de filio et spūsanctō non est quia de illo est spūsanctus: nec valet ille esse qui de se est de duob⁹ vel de tribus simul nequit esse p̄ prop̄ eandem oppositōis rationem filius vero deū necesse est esse de p̄e deo quia p̄ nō est de illo. De filio vero hoc est de seip̄o eē nequit quia nō est idē existens de aliquo de quo existit. Vtrū aut sit de spūsanctō aut spūsanctus de illo post mōstrabit sed prius dicem⁹ de spūsanctō si sc̄dm cōsequētiā p̄dictā sit de p̄e et de seip̄o. De patre quidez necesse est eū esse quia nulla obuiat oppositio: non enī est p̄ de illo: de seip̄o vero impossibile est eū esse quia non potest existens de aliquo et de quo est idem esse. In hīs oib⁹ nihil obuiat consequētie vnus idēptitatis nisi aliqua de supradictis oppositio. Quod vero i hīs cognoscitur in oib⁹ que de deo dicuntur immutabiliter euenire necesse est.

Hinc querēdum est p̄ supradictas irrefragabiles rōes vtrū filius sit de spūsanctō aut spūsanctus de filio. Dico quia sicut per supradictā rōem aut p̄ est de filio aut filius de p̄e aut de spūsanctō p̄: aut spūsanctus de p̄e ita est aut filius de spūsanctō aut spūsanctus de filio. Qui negat neget etiam necesse vnū solū deū esse: aut filium deū esse: aut spiritū sanctū deum esse aut deum esse de deo quia ex hīs sequit̄ qd̄ dico. Amplius nō est filius aut spūsanctus de patre nisi de patris essentia que vna ē illi cū filio et spūsanctō. Cum ergo dicat quia fili⁹ est de deo p̄e si idem deus est p̄ et spūsanctus sequit̄ sc̄dm vnitatem deitatis vt sit etiā de spūsanctō. Eodem mō quādo confitemur spiritū sanctū esse de deo patre si idem est pater et filius sequitur secūduz eandem deitatis vnitātē: vt sic et de filio. Ex hīs igitur aperte cognoscit̄: qd̄ aut filius est de spūsanctō aut spūsanct⁹

spūsanct⁹

non potest esse de filio et spūsanctō non est quia de illo est spūsanctus: nec valet ille esse qui de se est de duob⁹ vel de tribus simul nequit esse p̄ prop̄ eandem oppositōis rationem filius vero deū necesse est esse de p̄e deo quia p̄ nō est de illo. De filio vero hoc est de seip̄o eē nequit quia nō est idē existens de aliquo de quo existit. Vtrū aut sit de spūsanctō aut spūsanctus de illo post mōstrabit sed prius dicem⁹ de spūsanctō si sc̄dm cōsequētiā p̄dictā sit de p̄e et de seip̄o. De patre quidez necesse est eū esse quia nulla obuiat oppositio: non enī est p̄ de illo: de seip̄o vero impossibile est eū esse quia non potest existens de aliquo et de quo est idem esse. In hīs oib⁹ nihil obuiat consequētie vnus idēptitatis nisi aliqua de supradictis oppositio. Quod vero i hīs cognoscitur in oib⁹ que de deo dicuntur immutabiliter euenire necesse est.

Hinc querēdum est p̄ supradictas irrefragabiles rōes vtrū filius sit de spūsanctō aut spūsanctus de filio. Dico quia sicut per supradictā rōem aut p̄ est de filio aut filius de p̄e aut de spūsanctō p̄: aut spūsanctus de p̄e ita est aut filius de spūsanctō aut spūsanctus de filio. Qui negat neget etiam necesse vnū solū deū esse: aut filium deū esse: aut spiritū sanctū deum esse aut deum esse de deo quia ex hīs sequit̄ qd̄ dico. Amplius nō est filius aut spūsanctus de patre nisi de patris essentia que vna ē illi cū filio et spūsanctō. Cum ergo dicat quia fili⁹ est de deo p̄e si idem deus est p̄ et spūsanctus sequit̄ sc̄dm vnitatem deitatis vt sit etiā de spūsanctō. Eodem mō quādo confitemur spiritū sanctū esse de deo patre si idem est pater et filius sequitur secūduz eandem deitatis vnitātē: vt sic et de filio. Ex hīs igitur aperte cognoscit̄: qd̄ aut filius est de spūsanctō aut spūsanct⁹

de filio quō vtrūq; nequit esse verū aut
 flim. Necesse est ergo spūs sanctū esse de
 filio si potest monstrari filiū non esse de
 illo. Nam si quis dicit non sequi filiū
 esse de patre z spūs sancto quō vnus ē de
 us pater z spūs sanctus. etiam si non op
 ponitur aliud aut spūs sanctū esse de pa
 tre z filio quō vnus est deus p̄ z filius
 quīs non sit filius de spūs sancto. Lōs
 deret quia cū est deus de deo aut est to
 tus de toto aut pars de parte aut pars
 de toto. Sed deus nullā habet partes.
 Impossibile igit̄ est vt si de⁹ est de deo
 vt totus sit de parte aut vt pars de to
 to aut vt pars de parte. Necesse est igit̄
 tur: vt si est deus de deo totus sit de to
 to. Luz ergo filius dicit̄ esse de deo quī
 est pater z spūs sanctus: aut alius totus
 erit pater alius totus spūs sanctus vt de
 toto patre sit z nō de toto spūs sancto aut
 si idem totus deus est p̄ z spūs sanctus
 ex necessitate cū est de deo toto q̄ ē vn⁹
 totus tam p̄ q̄ spūs sanctus est pariter
 de patre z spiritus sancto si nō repugnat
 aliud. Eodez mō cum dicit̄ spūs sanctus
 esse de toto deo qui est pater z filius aut
 alius totus erit p̄ alius totus filius vt
 sit de toto patre et nō de toto filio spūs
 sanctus aut cū est de patre spūs sanctus
 nō potest non esse de filio si nō est filius
 de spūs sancto. Nulla em̄ alia ratione p̄t
 negari spūs sanct⁹ esse de filio. Dicit̄ ali
 quis: si qm̄ vnus deus p̄ et spūs sanct⁹
 cū filius est de p̄e sequit̄ eū esse de spūs
 sancto aut cū spūs sanctus est de p̄e: qz
 idem est deus p̄ z filius est etiā de filio
 cū p̄ gignit filius necesse est eū gignere
 quoq; spūs sanctū quia vnus idēq; de⁹
 est filius z spūs sanctus et cū spūs sanct⁹
 p̄cedit de patre p̄pter eandem vnitatē
 deitatis filij z spūs sancti. p̄cedit̄ filius
 de patre ita sicut spūs sanctus. Si vero
 vnitatis deitatis in filio z spūs sancto: non
 illā habet vim consequētie vt vterq; si
 militer sit genitus et p̄cedens videt̄ q̄

non ex eo q̄ vnus est de⁹ pater z spūs
 sanctus sequit̄ filium esse de spūs sancto
 aut spūs sanctū esse de filio quō idēz de
 us est pater z filius vt dicit̄. Ad qd̄ ego
 habet̄ vtrūq; a patre esse filius z spūs s̄
 ctus sed diuerso mō quia aliter nascen
 do alter p̄cedēdo alij sint ab inuicē per
 h̄ quod dictū est. Et ideo cum nascitur
 vnus nō potest cuz eo nasci ille qui p̄ h̄
 est aliud ab eo quia non similiter nascit̄
 sed p̄cedit. Et cuz vnus p̄cedit nequit
 ille simul p̄cedere qui p̄ hoc est alius ab
 illo quia nō similiter p̄cedit sed nascit̄.
 Et ideo nō habet hęc vnitatis illavim cō
 sequētie quia pluralitas obuiat que ex
 necessitate nascit̄ z p̄cessione. Nam z si
 p̄ aliud non essent plures fili⁹ z spūs san
 ctus z p̄ hoc solum essent diuersi. Cum
 aut̄ dico ex eo quia p̄ vnus deus ē cuz
 filio aut cū spūs sancto: sequi filiū esse de
 spūs sancto aut spūs sanctuz esse de filio:
 nulla ibi pluralitas generat̄ que vnitatis
 obuiet cōsequētie: quia nō vtrumq;
 dico esse sed alterū tātum. Omnimoda
 igit̄ z inexpugnabili necessitate conclu
 dit̄ quia si vera sunt que supra dixi nos
 pariter cū grecis credere: aut fili⁹ est de
 spūs sancto aut spūs sanctus est de filio.
 Quod aut̄ filius nō sit de spūs sancto pa
 lam est ex catholica fide. Nō em̄ ē deus
 de deo nisi aut nascēdo vt filius: aut p̄
 cedēdo vt spūs sanctus filius aut̄ nō na
 scitur de spūs sancto. Si em̄ nascit̄ de il
 lo est filius spūs sanctus z spūs sanct⁹ p̄
 eius sed alter alterius nec pater nec fili
 us est. Nō ergo nascit̄ de spūs sancto fi
 lius nec minus aptum est quia nō p̄cedit
 de illo. Eset em̄ spūs eiusdem spūs
 sanctus. Q̄ apte negatur cum spūs san
 ctus dicitur creditur spūs filij. Nō em̄
 potest esse spūs sui spūs. Quare nō p̄
 cedit̄ fili⁹ de spūs sancto. Nullo ergo mō
 est de spūs sancto filius. Sequitur itaq;
 inexpugnabili ratione spiritūs sanctum
 esse de filio sicut est de patre.

stione

non potest esse de filio z spūs
 ctus quia de illo est spūs sanctus
 ille esse qui de se et de deo
 us simul nequit esse p̄ p̄p̄
 ppositiois rationem filius vero
 esse esse de p̄e deo quō p̄
 illo. De filio vero docet̄ et h̄
 quit quia nō est de deo
 re quo credit̄. Quia aut̄
 ut spūs sanctus de illo pot̄
 ed p̄us dicit̄ de spūs sancto
 quētiā p̄ctam sit de p̄e
 de patre quidē modo et cū
 ulla obuiat consequētie non
 lo: de seip̄o vero impossibilit̄
 ua non potest consequētie
 uo est idem esse. In his nō
 at consequētie vnus idēz
 qua de supra dixi obuiat
 ro i hīs cognoscitur in
 dicitur immutabilit̄
 e est.

Quæ quædam et p̄
 etas irretractabiles
 filius sit de spūs sancto
 ctus de filio. Deo quā
 dictā rōem aut p̄ est
 de p̄e aut de spūs sancto
 us de p̄e ita est
 to aut spūs sanctus
 e neget etiam necesse
 ut filium deī esse
 esse aut deum esse
 quī qd̄ dico. Amplius
 ut spūs sanctus de
 sentia que vna ē
 s. Cum ergo dicit̄
 fe si idem deus cū
 f̄ scdm̄ vnitatis
 sancto. Eodem mō
 r spiritūs sanctū esse
 est pater z filius
 em deitatis vnitatis
 ex hīs igit̄ aperte
 us est de spūs sancto

De processione

Sicut negabunt greci Spiritum sanctum esse deum de deo sicut est filius deus de deo: quomodo probamus per hec illum esse et pcedere de filio nec est positum in illo symbolo: in quo reprehendimur ab illis addidisse processionem eius de filio: sed qui hoc putat negat aut patrem esse deum de quo est spiritus sanctus aut spiritum sanctum esse deum quod est de patre: aut spiritum quod est spiritus sanctus esse de patre. Ac patrem non esse deum aut spiritum sanctum: nullus suscipit christianus. Et deamus igitur utrum hoc spiritum quod est essentia: liter sit spiritus sanctus de patre quod quendam episcopus grecis forsitan fauere in Barresi ciuitate sensi nolle sentire. Nam si non est ipsum de patre quod est cum sit vnus idemque deus qui pater inueniri nequit: unde sit alius a patre. Non enim nisi alius est quia pater habet filium et spiritus sanctus non habet filium. Per hoc enim phari possunt quia alij sunt ab inuicem non tamen hec est causa ut diuerse sint persone. Quippe si duo sint homines quorum alter habeat filium alter non quis per hoc ostendi possint esse diuersi non tamen ob hoc alij sunt ab inuicem quo modo se habeant in habendo vel non habendo filium diuersitatem: tamen non amittunt. Ita in patre et spiritu sancto non quod alius habet alius non habet idcirco sunt diuersi sed quod diuersi sunt idcirco nihil prohibet eos in habendo et non habendo filium esse dissimiles. Similiter rudi potest si ideo dicatur alius quia ab illo pcedit spiritus sanctus sicut ipse pcedit a patre. Quippe ut secundum illos loquar qui negant spiritum sanctum de filio pcedere: sicut non est hec causa quia spiritum sanctum filius de se pcedentem non habet sicut pater ut alius sit a patre: sequeret enim ut si spiritus sanctus pcederet de filio: filius non esset alius a patre ita per hoc non est spiritus sanctus a patre alius: quia non habet filium: aut spiritum de se pcedentem sicut pater. Et quemadmodum filius non ideo est alius a patre: quod patres

habet et pater non habet patrem. Si enim habet patrem alius tamen esset a patre ita spiritus sanctus quia de aliquo pcedit et pater a nullo non propter hoc est alius a patre quia si pater ab aliquo pcederet non minus tamen esset alius a patre de quo pcedit. Palam igitur est quia non ideo spiritus sanctus alius a patre quod non habet filium: aut spiritum sanctum de se pcedentem sicut pater: nec quod de aliquo pcedit et pater de nullo. Sed neque per hoc intelligi potest esse a patre alius quia est spiritus patris si de illo non habet esse potest enim intelligi aliquis alius ab aliquo priusquam sit illi? Quis alicui? neque: at esse nisi sit alius ut cum dicitur homo dominus alicuius: aut homo alteri? homo priusquam enim intelligit alius ab illo cui esse dicitur quam sit eius dominus vel homo. Sic itaque si spiritus sanctus non est de patre nihil prohibet eum intelligi priusquam alius ab illo quam sit illius. Quare non facit illum alium esse a patre hoc quod spiritus eius est. Si per hoc non habet ut sit alius ab illo quod est spiritus illi? sicut filius per hoc est alius a patre: per quod est filius eius quod non est aliud nisi quod de ipso existit nascendo. Vide itaque quod spiritus sanctus non sit per aliud a patre alius nisi quod ab illo habet esse quod est quis alio suo modo quam filius. Inuestigemus tamen hoc diligentius utrumque aut postquam fuit spiritus sanctus hoc quod est contigit illi alium esse a patre: aut in existendo habet unde alius est. Contra igitur enim aliquem esse quod est priusquam sit alius et contigit aliquem alium in existendo fieri: prius autem quicquam esse alium quam sit hoc quod est non est possibile. Namque priusquam homo priusquam de illo esset homo alius erat ipse homo: et non alius erat: cum vero extitit de illo alius et ille de quo extitit postquam hoc fuit factus est alius et qui de illo extitit simul habuit esse et alius factus est. Aut ergo spiritus sanctus sicut dixi postquam fuit factus est a patre alius aut habet in existendo propter quod alius dicitur. Sed si postquam fuit contigit illi alius esse a patre enim non sit alia persona

Spūs

illo non fuerit temp
quia ista non temp
spiritus sanctus alius a pa
sunt hanc qm i ex
alio est. Et aut
alio quod sit filius aut
quod sit ex nullo que
Quod si ex nullo que
aut ita extitit: nullo
aut ab altero quod ha
aut spiritus sanctus: aut
aut per se spiritus sanctus
est si uterque de nullo est
valeret in hoc spū
alij sed vel hoc quod
et vna persona que ve
Non est ergo verum
nullo esse. Si autem ab al
et deo qui est spiritus
Sed a seipso nequit esse
scilicet a seipso potest existere
Quare si quis negat esse
negare nequit illum a patre esse. Si
aliquid quia licet non habeat esse
postquam processio eius potest in
hoc quod quod respondendum an
possit aliquid in hac questione
vna assertioni: cui nra respōdit
aut nec inter alios me tantum
inueniri quod non patet aucto
erat ille inter suos qui sensu non
spiritum sanctum hoc quod est habere et
tunc habui oportunitatem re
spondere.
Ergo sancti spiritum dicere vult
et sola processio alii esse a patre
licet non sit ex illo intelligit aut
alio pcedere de patre solum quod est
alio a patre ut cum natus vel dat
spiritum pcedat a patre aut hoc pce
de hoc patre esse si idem est pcedere quod est
spiritum pcedit parit a filio: sicut a
alio quod ab illo similiter natus
spiritum non est aliud spiritum pcedere
non ut dicitur non est alius a patre nec
pcedere nisi cum dicitur vel natus quod ne
intelligit. Semp enim est alius

spūs sancti

nisi quōd alius est ab illo nō fuerūt semp
tres ille persone, quia ista non semp fu-
it si non semp fuit spūs sanctus ali⁹ a pa-
tre Quōd itaq; falsa sūt h̄ patet qm̄ i exi-
stendo habet vnde alius est. Esse autē
nequit nisi aut ex aliquo sicut filius aut
ex nullo sicut p̄r. Quod si ex nullo quē-
admodū p̄r existit: aut ita existit vnus
quisq; p se vt neuter ab altero q̄c̄q; ha-
beat sed sūt duo dij p̄r et spūs sanct⁹: aut
qm̄ vnus deus est si vterq; de nullo est
penit⁹ nihil inueniri valet in fide xp̄ia
nā vnde sint ab in uicē alijs sed vn⁹ idēq;
p̄r et spūs sanctus ⁊ vna p̄sona que
ra fides abhorret. Non est ergo verum
spūs sanctū a nullo esse. Si autē est ab ali-
quo non est nisi ex deo qui est p̄r et filius
et spūs sanctus. Sed a seip̄o nequit esse
quōd nulla p̄sona a seip̄a potest existere
nisi sola p̄ris. Quare si quis negat esse
a filio negare nequit illuz a p̄re esse. Si
quis autē dicit quia licet non habeat esse
de p̄re tamē p̄ p̄cessiōem alius potest in-
telligi. Ad hoc quoq; respondendū ar-
bitror: ne possit aliquid in hac questiōe
nostre obici assertioni: cui n̄ra respōsio
non obuiet: nec intref aliquis me tantū
in hoc cōmorari quōd non parue aucto-
ritatis erat ille inter suos quē sensi non
sentire spūs sanctum hoc quōd est habere ex
patre nec tunc habui oportunitatem re-
spondendi.

Uti ergo sanctū spūs dicere vult
q̄ ex sola p̄cessiōe aliū esse a p̄re
licet non sit ex illo intelligit aut
idēp̄m esse p̄cedere de p̄re solūmō quōd est
mitti vel dari a p̄re vt cū mittit vel dat
eū p̄r tūc t̄m̄ p̄cedat a p̄re aut h̄ eē p̄ce-
dere quōd ē de p̄re eē si idē ē p̄cedere quōd est
dari v̄l mitti p̄cedit parit̄ a filio: sicut a
p̄re spūs sanct⁹ quōd ab illo similiter mittit̄ ⁊
dat̄. Itē si nō ē aliud spūs sancto p̄cede-
re quōd mitti v̄l dari nō est alius a p̄re nec
p̄cedit a p̄re nisi cū dat̄ vel mittit̄ quōd ne-
mo puto intelligit. Semp̄ em̄ est alius

a patre spūs sanctus etiam ante creaturā
non autē dat̄ vel mittit̄ non creature nec
tamen dicēdum est quōd accidat ei dari v̄l
mitti. Nam cū ip̄e sit vbiq; ⁊ immutabi-
lis accipiēti quidem accidit aliquid: quōd
circa illū fit quōd p̄rius nō erat ⁊ abesse po-
test circa spūs sanctum vero nihil fit quōd nō
erat. Cū em̄ cecus in luce nō sentit lucez
nō magis nec min⁹ h̄z aliqd lux r̄si de-
pulsā cecitate sētiat cec⁹ lucē circa illuz
fit mor⁹ nō circa lucē. Patet itaq; nō eē
spūs sanctū aliū a p̄re p̄ sic intellectā p̄cessi-
ōnē vt nō sit aliō illi p̄cedere quōd dari v̄l
mitti. Est quōd patēs eū p̄ p̄cessiōnē ea-
dem esse de patre: et per hoc alium esse
a patre sicut filius non per aliud ē a pa-
tre alius quōd per hoc quōd de illo existit. Est
igitur deus de deo ⁊ p̄cedit de deo quōd ⁊
ip̄e est deus et p̄r deus de quo est et p̄-
cedit. Ac si dicimus duas spūs sancti pos-
se noiari p̄cessiōnes vnā quā existit de
p̄re alterā quā datur vel mittitur non pu-
to hoc esse negādum si vnaqueq; in suo
sēsu accipit̄: de illa quā p̄cessiōne: qua
datur vel mittit̄ non incōgrue d̄m̄ sic
dixisse intelligim⁹. Spūs vbi vult spi-
rat et vocem e⁹ au. ⁊ nes. vnde ve. aut
quo va. Sic em̄ hoc potuisse dici videt̄.
Nescis vnde procedat aut quo recedat
Cum em̄ datur quasi de occulto venit et
p̄cedit cum vero protrahitur velut ad
ocultum vadit ⁊ recedit. De hac p̄ces-
siōne potest dici quia idem illi est proce-
dere quod mitti. Siue igit̄ non p̄cedat
nisi existendo de p̄re siue non nisi cū da-
tur aut mittitur ad s̄ctificādā creatu-
ram siue vtroq; mō p̄cedat. Sequitur
vt p̄cedat de filio. Si em̄ est de p̄re de-
us est de deo: vnde p̄batur vt dictū est
eē quoq; de filio ⁊ p̄cedere ab illo. Itā-
q; p̄cedit de quo est et de illo existit a quō
procedit. Si vero tūc t̄m̄ procedit cum
mittitur v̄l datur procedit a filio a quo
datur et mittit̄. Quod si vtroq; modo
procedit pariter vtroq; mō procedere

De processione

cognoscat a filio. Ecce videmus spū sanctum esse de deo et procedere de deo: quod non est positum in prefato simbolo. Si ergo ideo negant eum esse et procedere de filio quia ibi tacet negat esse similiter eum de deo et procedere quod ibidem non dicitur. Aut si hoc diffiteri nequeunt non timeant confiteri nobiscum spiritum sanctum esse et procedere de filio quod hoc in eodem simbolo non inveniuntur. Ac si dicitur satis ibi significat: quod est et procedit de deo quod a patre procedit quia pater est deus et nos similiter dicimus: quod a parte monstrat procedere de filio cum dicitur procedere de deo quia filius est deus. Interrogo enim utrum ideo intelligendus sit spiritus sanctus esse de patre: quia de deo est: aut idcirco esse de deo: quod est de patre: licet enim inuicem alter ex altero probetur. Si enim est de patre est de deo: et si est de deo est de patre: quod nulla supra dicta obuiat ratio non tamen similiter inuicem sunt alterum alterius causa. Nam si esse spiritus sanctum de patre est causa ut sit de deo cum dicitur esse de patre non est intelligendum quod sit de hoc quod pater est deus id est de diuina essentia: sed de hoc quod deus pater est: id est de hoc unde refertur ad filium. Erit igitur diuina essentia in spiritu sancto non de deitate patris sed de relatione quod stultissimum est dicere. Quis si hoc velit aliquis accipere non minus sequitur spiritum sanctum de filio quam de patre procedere. Nam nulla ratio est patris sine relatione filii sicut nihil est filii ratio: sine patris relatione. Si ergo alia nihil est sine altera non potest aliquid de relatione patris esse sine relatione filii. Quare sequitur spiritum sanctum esse de utraque: si est de vna. Itaque si est de patre secundum relationem erit si muli et de filio secundum eundem sensum. Utrum quia nemo tam insipiens est qui hoc opinetur credendum et confitendum esse: ideo de patre spiritus sanctus esse quod est de deo. Non autem magis est pater deus quam filius sed vnum solus verus deus pater et filius. Quapropter

si spiritus sanctus est de patre quod est de deo qui pater est negari nequit esse quoque de filio cum sit de deo qui est filius.

Consideremus etiam: quod dominus dicit in euangelio. Aut enim. Hec est vita eterna: ut cognoscat te solum verum deum et quem misisti ihesum christum. Aut ergo ita intelligendum est iste solus verus deus: ut cum nominamus solum patrem non significet ille solus verus deus: neque quando nominamus solum filium sed tunc solummodo intelligat iste solus verus deus: quando simul dicimus patrem et filium. Aut solus verus deus intelligitur cum nominamus solum patrem: aut solum filium: aut si solum patrem nominato: aut solum filium non intelligitur solus verus deus sine adiectione nominis alterius non est pater sed est deus compositus ex patre et filio. Sed credimus patrem esse perfectum et solum verum deum et filium: similiter perfectum et solum verum deum. Cum ergo nominamus patrem solum: aut filium non aliquid intelligimus excepta relatione quam referuntur ad inuicem quod solum verum deum et eundem quem in vtriusque relatione cognoscimus. Itaque cum dixit dominus. Hec est autem vita eterna ut cognoscat te solum verum deum et quem misisti. Ihesus si addidisset dicens et de solo deo procedit spiritus sanctus quis auderet separare filium ab illa processione cum ille solus verus deus non magis aut minus sit pater quam filius. Quapropter si idem solus verus deus intelligitur cum solus pater dicitur aut filius: et cum ambo simul nominantur quid aperciatur quod quia de solo vero deo qui pater est et filius procedit spiritus sanctus cum dicitur a patre procedere. Quare sicut intelligitur de filio procedere si idem filius dixisset de solo deo illud procedere quoniam dixit se et patrem solum verum deum esse ita cum dicit eum de patre procedere absque dubio eum de se significat procedere. Dicit etiam dominus paraclitus spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo. Et cum autem venerit ille paraclitus quem ego mitto

spiritus

ergo intelligendum est
 in nomine meo: quod
 nomen est et ut cum mit
 tatur sit quod mittit filium
 ego mitto quem ego mitto
 hunc quod cum dicitur
 mittit filium: neque
 dicitur nisi legimus: como
 esse filium. Quid itaque est
 in nomine meo non autem pater
 mittit: sicut cum dicitur
 a patre non est aliquid ego
 mittit: neque est nomen illius
 in nomine meo. Non est
 mittit in nomine meo: nisi
 in nomine filii. Quid itaque est
 in nomine filii nisi mittit pater
 in nomine filii: ut in nomine
 filii. Quod non autem ego mit
 to: quod intelligendum est. Et
 in nomine filii: ab eo mittit. Et
 ergo a patre mittit. Sed
 ego mittit. Patet itaque
 quod filius dicitur. Ego mitto
 quod est ego mitto a patre
 mittit: ut in nomine filii
 in nomine meo et filii. Et ut
 ita diligenter ostendat non esse
 in filio: sed in nomine filii
 mittit: nec filium mittit cum
 mittit. Quid enim significat aut
 intelligit nisi quod non autem se
 in nomine meo et alter ad filium: nec
 in nomine meo et alter. Et hoc
 ostendit: immo impossibile est
 ostendit: quod ab utroque inde enim
 mittit: pater simul vel mittit: si
 mittit: et tunc esse verum et si simul
 mittit. Et ut magis ostendat
 quod spiritus sanctus filius: aut
 ego mittit. Et filius et filius
 mittit: est ita de patre simul: de
 mittit: spiritus sanctus est de patre
 filio. Si ergo spiritus sanctus non est de
 mittit: nec dicitur esse filium:

spūssancti

vobis a p̄re. Quid ergo intelligēdū est cū dicit quē mittet p̄r in noīe meo: an q̄r spūssāctus habebit nomen ei? vt cū mittet p̄r spūssāctū: idem sit q̄r mittere filiū. Sed quod ait quez ego mittaz vobis a p̄re nō recipit sensū hūc: q̄r eundē ipsuz spūssāctū quē mittit p̄r mittit filiū: neq̄ mittit filius filiū. Deniq̄ nusq̄ legim⁹ r̄ oīno negam⁹ spūssāctū esse filiū. Quid itaq̄ est quē mittet p̄r in noīe meo nō quē pater mittit filiū? quoq̄ mittet: sicut cum dicit quē ego mittā a p̄re: nō est aliud q̄ ego mittā et p̄r filius nāq̄ est nomē illius q̄ dicebat: mittet p̄r in noīe meo. Non est ergo aliud mittet p̄r in noīe meo: nisi mittet p̄r in noīe filij. Quid igit̄ est mittat filiū? vt in missione p̄ris missio intelligat̄ filij. Quod x̄o ait quē ego mittā vobis a p̄re quō intelligēdū est. Triq̄ a q̄ eū mittit filiū? ab eo mittit. Abit̄ aut̄ eū a p̄re. Ergo a p̄re mittit. Sed ille mittit a quo mittit. Pat̄ itaq̄ mittit̄ intelligit̄ cū filius dicit. Ego mittā a p̄re. Quid est ergo ego mittā a patre nisi ego mittā tāq̄ si p̄r mittat vt vna r̄ et eadē sit missio mea et p̄ris. Luz itaq̄ filius tāta diligētia ostēdat vna eē missionem p̄ris r̄ suā vt nec p̄r mittat nisi: cū filius mittit: nec filiū mittat: nisi cum mittit pater. Quid vult significare aut quid vult intelligi nisi q̄r nō aliter se h̄z ad p̄rem spūssāctus r̄ aliter ad filiū: nec magis est vnus q̄r alterius. Quobrem nimis difficile immo impossibile est ostēdere quō nō p̄cedat ab vtroq̄ vnde em̄ ē filio cū p̄re dare simul vel mittere spūssāctum r̄ hunc esse vtriusq̄ si simul nō est de vtroq̄. Cur em̄ magis dat filius spūssāctum q̄r spūssāctus filius? aut cur magis spūssāctus est filij q̄r filius spūssāctus. nisi q̄r filius nō est ita de p̄re simul: r̄ de spūssācto sicut spūssāctus est de p̄re simul et de filio. Si q̄ spūssāct⁹ nō est de filio nō de filio: nec dicat̄ eē filij sicut

fili⁹ nō dat̄ a spūssācto. nec dicat̄ eē spūssāctus quō nō est de spūssācto. Si aut̄ dicit qui a spūssāctus mittit filium sicut idē ip̄e dicit per p̄p̄ham r̄ nūc d̄ns deus misit me et spūssāctus eius h̄ scōm hoīez quē gerebat intelligēdū est qui p̄ris et spūssācti vna volūtate r̄ dispositōe mōm redēpturus in mōdo apparuit. Quero tū ab h̄is qui negāt spūssāctū esse et p̄cedere de filio quō intelligāt̄ eū: sicut esse spūssāctū filij vt filius tāq̄ suum spūssāctū mittat. An putāt quia p̄r dedit filio spūssāctū suū tanq̄ a se non habēt: aut enim habet a se: aut ab alio. Sed ab alio non potest h̄re nisi a patre. Accepit igitur a patre a quo habet et dedit ei pater spūssāctum vt a se non habēt. Hec ostēdat̄ cū eāles sint pater et filius. r̄. s. r̄ vnusq̄sq̄ sibi sit sufficiens que fuit causa: vel q̄ indigentia filij vt pater daret ei spūssāctum suū magis q̄r spūssāctū filij suū. Nō negamus hoc mō habere filij spūssāctū a patre q̄r a quo habet esse ab eo habet vt de se spūssāctū existētem habeat sicut pater quō idem esse est p̄ris r̄ filij. Non est em̄ idē accipere a p̄re essentia de qua p̄cedit spūssāctus r̄ accipere a p̄re spūssāctū. Cū em̄ dicat̄ habere a patre essentia de qua spūssāctus p̄cedit nllā mōstrat̄ indigentia filij. Cū vero dicat̄ quia filius accipit a p̄re spūssāctū quē de se nō h̄z sicut p̄r videt̄ significari filiū quā si minus aliqd̄ h̄re q̄r habeat p̄r r̄ velut ad sup̄lemētū ei dare spūssāctū. Sz nō apparet cur magis egeat filiū spūssāctū q̄r spūssāctū filio. Si em̄ respōdet̄ ad hoc datū esse spūssāctū filio: vt cū ip̄e cū p̄re quoq̄ daret eūdē spūssāctū par illi cur p̄re gr̄a imputaret̄. Terrena est hec opinio r̄ longe ab intellectu diuinitatis extranea vt tāq̄ hō homini de⁹ deo indigentia subueniat. Nāq̄ si dat̄ p̄r spūssāctū filio dat̄ de⁹ deū deo p̄r em̄ de⁹ filiū: de⁹ et spūssāct⁹ deus r̄ vnus idēq̄ deus. Nō aut̄ legim⁹ deū a deo deū accipere:

De procellione

nisi hic dicatur cum deus est de deo: vt
filius et spiritus factus. Dicitur ergo spi
ritus factus filij: spiritus non ob aliud
nisi q̄: ex ipso est.

Est rōnem legim⁹: q̄: insuffla
uit dñs in discipulos suos: et ait
ill. Accipite sp̄s factus. Quid
sibi vult ista insufflacio. Scimus enim
quia flatus ille qui de ore eius tūc pro
cessit non erat spiritus factus Non ergo
credimus illam insufflacionem sine ali
quo misterio factam esse. Quid igit̄ re
ctius hoc intelligi potest: aut apercius
q̄ hoc ideo illum fecisse: vt intelligere
mus spiritum factum de illo procedere.
Ac si diceret. Sicut videtis hunc flātū
per quem vobis spiritum factum: sicut
sensibilibus insensibilia significari que:
et de p̄sona mea procedere: ita scitote spi
ritum factum quem vobis per hunc fla
tum significo de secreto deitatis mee: et
de mea persona procedere. Unam em̄
personam verbi: et hominis: et in ea du
as naturas diuinā: scilicet et humanam
credimus et confitemur. Sed diceret for
sitan flatus utiq; ille non erat de substā
tia hūana: et tñ quasi suū illū emittebat
Quapropter docemur p̄ huiusmodi sp̄s
facti datōem q̄: cū dat filius sp̄s. dat et
mittit sūmū spiritum sed non de sue di
uinitatis essentia. Dicant igitur si qui
hoc opinātur: q̄: sicut flatus non est hu
mana natura cum emittitur ab homine
ita spiritus factus non est diuina substā
tia cum datur vel mittitur a deo filio q̄
nullus confitetur cristianus. Dicāt etiā
cum audimus verbo dñi ce. fir. f. et spi
ritu oris e. o. A. c. Si ibi non negant in
telligendum per spiritum oris domini
spiritum factum: non illuz esse de essen
tia domini cuius oris spiritus dicitur:
quia spiritus qui est ex ore solet homi

ni procedere: non est de substantia illi
us de cuius ore procedit. Si non au
dent dicere spiritum scilicet dei: non ef
se de essentia dei: et per verba rerum se
sibulum id est per spiritum oris intelli
gunt spiritum factum de secreto ei⁹ ef
sentie procedere cuius oris spirit⁹ dici
tur fateantur etiam eundem spiritum.
de illius essentia procedere cuius labio
rum spiritus dicitur: legimus enim in
prop̄hia de cristo q̄: spiritu labioꝝ suo
rum interf. nup̄ Aut ergo ostendant di
uersitatem inter spiritum oris: et spi
ritu labioꝝ qd fieri neq̄t aut pariter con
dāt sp̄s sanctū. pcedere de illo cui⁹ oris
et de illo cuius labioꝝ spiritus designat̄
tur. Ac si dicunt nequaquā per spiritum
labioꝝ ibi intelligi spiritum sanctum
debere sed verba predicatōis eius: que
ex isto acrio spiritu hūano in ore forma
uit q̄ verbis suis interficit impiū cum
docendo ab homine audit impietatem
non utiq; hoc faciunt verba sensibilia: et
iste spiritus sensibilis: sed spiritus fact⁹
de quo dicit deus per prop̄ham. Aufe
ram cor lapideum de carne vestra et da
bo vobis cor carneum: et spiritum me
um ponam in medio vestri. Spiritus
ergo sanctus interficit impiū: cum cor
eius conuertitur ab impietate ad pietā
tem. Qd si intelligim⁹ in illo impio an
ticristum quem dominus. Ihesus inter
ficit spiritu oris sui nō puto: q̄ aliquis
attribuat virtutem illam spiritui vocis
humane tantum q̄tum spiritui diuino
Si ergo sp̄s factus intelligitur in hys
dictis cuz pariter dicatur sp̄s oris do
mini cuius verbo celi firmati sunt id est
p̄ris: et sp̄s oris domini ihu et sp̄s la
bioꝝ eius non apparet cur magis in
telligi debeat pcedere de ore patris: q̄
de ore filij. Et si per hos patris intelli
gimus essentiam patris: nō em̄ est aliud
os eius q̄ essentia eius vt sicut y erbum

spiritu

essentia eius. ita sp̄s oris
essentia eius: quid ap
patris oris patris est de esse
essentia sp̄s oris et labi
essentia sit et procedat
nemo intelligit simplici
verbo do. te. fir. f. et lo
transitoria et ipm qui
per loquitur et omni
hoc aliquos repone
in illa sufflacione
quisque cuius se memi
ad significandū quia d
secreto procedebat
de cuius oris sp̄
quem dabat quem in sufflato
significat̄ aliquo
similitudine
que significat̄ signifi
esset esse. Non enim hoc
idem est sed identitas nō foc
voluerit illam insufflaciō
esse factam a sapie
spiritu factus significatio
nō puto ita infirmam
item filius dicit de sp̄s facti
non loquitur a semetipso sed qu
loquitur. Quid est nō lo
semetipso sed quicquid au
Et quid ē ab illo dabatur q̄
ab illo dabatur locuti e
loquitur. Unde postq̄ dicit
matur a seipso ad id quod queat
loquitur Quid est audire spi
ritum nisi quasi dicere Et quid
esse nisi scientiam accipere. Si
nō est aliud nisi essentia
rebet essentia a quo audiat
rebet et que docet quemodo
loquit q̄ docere. Non audit
rebet essentiam ab illo nisi
rebet. Quis si habet esse a pa
rebet supradictam rationem ho
rebet: vnde et idem filius te

Spiritus sancti

domini est de essetia eius. ita spūs oris eius non sit nisi de essetia eius: quid ap-
cuius q̄ sicut spūs oris patris est de esse-
tia patris et pcedit: ita spūs oris et labi-
orum filij de filij essetia sit et procedat.
Puto em̄ quia nemo intelliget simplici-
ter vbi dictū est: uerbo do. te. fir. s. et s. o.
e. o. d. eoz verba transitoria et spm̄ qui
de h̄ aere assūpt⁹ per loquētis os emit-
titur: sed quocūq; hoc aliquis expone-
re conatur sufficit: q̄ in illa sufflatione
domini in discipulos cuius feci mentio-
nem factum est ad significanduz quia de
eiusdem persone secreto procedebat il-
le spūs quem dabat de cuius oculo spi-
ritus ille procedebat quem in sufflabat.
Deniq; cū scriptura significat aliquod
secretum per sensibilibus similitudines
nō per omnia que significant significā-
tur similia possunt esse. Non enim hoc
esset similitudo sed idemptitas nisi for-
te quis dicere voluerit illam insufflatō-
nem ita simpliciter esse factam a sapien-
tia dei sine omni spiritali significatio-
ne sed neminem puto ita insensatum vt
h̄ sentiat. Item filius dicit de spūs factō.
Non enim loquetur a semetipso sed qui-
cūq; audiet loquetur. Quid est nō lo-
quetur a semetipso sed quicūq; audiet
loquetur? Et quid ē ab alio habebit: q̄
loquetur nisi ab illo habebit scientiā eo-
rum que loquetur. Unde postq; dixit:
nō loquetur a seipso addidit: sed quecū-
q; audiet loquetur. Quid est audire spi-
ritum factum nisi quasi discere. Et quid
est discere nisi scientiam accipere. Si q̄
scientia eius non est aliud: nisi essetia
eius ab illo habet essetiaz a quo audit
ea que loquetur et que docet quomodo
idem est illi loqui q̄ docere. Non audit
autem: neq; habet essetiam ab illo nisi
a patre et filio. Veruz si habet esse a pa-
tre secundum supradictam rationē ha-
bet etiam a filio: vnde et idem filius di-

cit. Ille de meo accipiet et annūcibit vo-
bis. Quippe quid est aliud hoc dicere:
q̄ a me audiet hoc ē a me sciet quod an-
nūcibit vobis. Cum dixit quecūq;
audiet loquetur nō determinauit a quo
audiet. Luz vero ait de meo accipiet ne
quis soli patri attribuat: quod ab alio
audit aperte se esse: a quo sicut a patre
scientiam siue essetiam accipiat demō-
strat. Sicut enim cū dicitur non loque-
tur a semetipso sed quecūq; au. lo. signi-
ficatur ab eo esse et procedere a quo au-
dit: ita cum profert filius de meo accipi-
et palam ostendit cum de suo: hoc ē de
essetia sua essetiam habere et procede-
re. Quod enim diuina essetia nō est s̄
spiritus sancto est nec ipse accipit aliquid
de hoc quod sub se est. Quare cum fili-
us dicit de meo accipiet nō aliud ibi su-
um significat q̄ suā essetiam. Illud for-
sitā quod dixit filius de meo accipiet:
aliter conabuntur intelligere q̄ ego ex-
posuerim. Sed quid dicent vbi ait Me-
mo nouit filius nisi pater: neq; patrem
quis nouit nisi filius. aut cui voluerit fi-
lius reuelare. Audiūm⁹ quia nemo no-
uit patrem aut filium: nisi pater aut fili-
us: aut cui reuelat filius. Non dicit au-
tem nemo quasi nullus homo. Sed ac-
si diceret nullus omnino. Quippe si h̄
intelligeret nisi adderet nō pater: quia
pater non est homo. Et cū ait: neq; pa-
trem quis nouit. In hac monasillaba
dictione videlicet quis non magis in-
telligitur humana. q̄ quelibet persona
Omnino igitur nullus habet hanc no-
ticiam nisi pater et filius et cui fili⁹ idem
reuelat aut itaq; spūs sanctus nō cogno-
scit patrem et filium: quod impium est
opinari: aut fili⁹ reuelat ei sui: et patris
scientiam que non est aliud q̄ eiusdem
spiritus sancti essetia. Q̄ si debet: quia
licet filius: q̄ tum ad pronuntiationem
attinet nllā ad hāc admittit noticiā nisi

De processione

se et p̄rem z cui ip̄e reuelat nō tñ sp̄m̄sā,
ctū: aut ab illa sepatū aut illū a filio ac-
cipere fatēdū ē q̄ p̄ et fili⁹ non se co-
gnoscūt nisi p̄ h̄ q̄ vnū sunt cū spiritu
sācto. Et ideo cū ait p̄rem et filiu⁹ inui-
cem se nosse intelligēd⁹ est simul sp̄m̄sā
ctus. Et cū reuelat filius non sp̄m̄sācto
h̄ creature reuelat si in q̄ h̄ dicit nos sta-
tim infirm⁹. Ergo vbi apte veritas sed
q̄ verba oris eius p̄nūciāt negat sp̄m̄sā
ctū nosse nisi reuelate filio p̄rem z filiu⁹
dicunt nos: nō tñ verba attendere de-
bere q̄tū vnitate essentie que vna trib⁹
z inseparabilis ē m̄lto magis debem⁹ hu-
i⁹ vnitatis seruare p̄sequētā de qua su-
pra locutus sū cū eaz nulla: aut scripto:
aut sensu negat auctoritas: nec p̄fert ali-
quid q̄ p̄trariū sit: aut aliquomō repu-
gnet. Eligant itaq̄ greci vnū de duob⁹
si apte volūt veritati resistere: aut scilicet
sp̄m̄sāctū nō nosse p̄rem: aut filiū ni-
si reuelante filio: aut p̄pterea q̄ in h̄ q̄d
p̄ se cognoscūt p̄ et fili⁹ vnū sūt cū sp̄-
sācto quō ip̄i dicūtur se p̄sequi nosse ex
necessitate vt in eadē noticia in telliga-
tur sp̄m̄sāctus. Itempe nihil est mediū
si volūt hāc noticia a sp̄sācto: aut veri-
tate a verbis veritatis penit⁹ abdicare.
Que vtraq̄ excreat vera confessio. Si-
cut em̄ ait veritas nō nouit filiu⁹: nisi
p̄ neg⁹ p̄rem qui n̄quit nisi fili⁹. z cui.
vo. si. re. Siquidē eligūt sp̄m̄sāctū nos-
se p̄rem et filiū p̄ reuelatōem filij habet
a filio nosse q̄ nō est aliud illi q̄ eē. Est
iḡ et p̄cedit a filio quō ab illo p̄cedit
a quo est. Si autē dicūt cū p̄ z fili⁹ dicū-
tur nosse se: quia essētia p̄ quā se noscūt
eadē est sp̄m̄sācto conse qui sp̄m̄sāctus
eiusdē esse cōsore notitie cū legit illum
a p̄re p̄cedere de quo ait fili⁹ ego et pa-
ter vnū sumus: confiteātur nobiscum:
p̄pter essentialē idēptitātē p̄ris et filij
illū a filio p̄culdubio p̄cedere.

¶ Vero obicitur cū dicit filiu⁹ a
patre nasci et sp̄m̄sāctum a p̄re

et filio procedere quia quosdam grad⁹
et quedam interualla constituimus q̄m̄
sp̄m̄sāctus esse nō possit nisi filius p̄rius
nascat a p̄re vt posterior: sit filio sp̄m̄sā-
ctus: z ideo rectius dici q̄ pariter sint a
p̄re filius nascendo et sp̄m̄sāct⁹ p̄cedē-
do: ita vt nec filius a sp̄m̄sācto sit: nec
sp̄m̄sāctus a filio sicut splendor z calor
pariter sūt de vno sole: nec splendor a calo-
re est: nec calor a splendore: si in q̄ h̄ ali-
quis n̄re obicit assertioni respōdemus.
¶ Hos nec grad⁹ dignitatē ponim⁹ in do-
qui vn⁹ est: nec i existēdo filiū de patre
aut sp̄m̄sāctū de p̄re et filio interualla i
eternitate que est extra oē t̄ps statuim⁹
Sik̄ em̄ oēs cristiāi fidē tenētes cōfite-
mur nec minorē: nec posteriorē filiu⁹ eē
p̄rem: q̄uis non nisi de illo sit. Ita q̄q̄
nos qui dicim⁹ sp̄m̄sāctū de filio esse si-
ue p̄cedere: nec minorē: nec posteriorē
eū filio fatemur. Itempe: q̄uis splendor
et calor de sole p̄cedāt: nec possūt eē ni-
si sit ille de quo sūt: nihil tamē p̄ri⁹: aut
posterior in trib⁹ in sole z splendore z ca-
lore intelligim⁹. multo itaq̄ min⁹ cuz h̄
in rebus t̄poralibus ita sicut in eterna-
te que t̄pe non claudif̄ p̄dicte tres p̄-
sone in existēdo susceptibiles interual-
li possint itelligi. Quod autē dicit quia
filius et sp̄m̄sāctus sicut possunt esse de
solo patre: vt nec filius sit de sp̄m̄sācto:
nec sp̄m̄sāctus de filio sicut splendor z ca-
lor simul p̄cedit de vno sole: vt alē non
sit de altero nō recte hoc nobis opponit
Lū em̄ dicim⁹ filiū de p̄re: et sp̄m̄sāctū
de patre esse filiu⁹ fatemur deū et sp̄m̄sā-
ctū deū esse de patre deo: et has tres p̄-
sonas vnū solū deū eē z idēpm̄ eē de eo:
de ip̄o. In sole dō nō dicim⁹ solē esse de
sole cum splendor et calor est de sole: nec
idēpm̄ esse solem z q̄ est de sole: nec illa
tria vnū eē solē. Itā si sol z splendor vn⁹
eēt sol aut si si sol z calor: sik̄ vn⁹ sol eēt
nec eēt: aut splendor eēt de calore cū eēt
d̄ toto sole q̄ idēpm̄ eēt q̄ calor aut splen-

Spiritu

quodammodo qui de solo habent
et sic dicitur in 1o libro regum
et sic dicitur in 2o libro regum
et sic dicitur in 3o libro regum
et sic dicitur in 4o libro regum
et sic dicitur in 5o libro regum
et sic dicitur in 6o libro regum
et sic dicitur in 7o libro regum
et sic dicitur in 8o libro regum
et sic dicitur in 9o libro regum
et sic dicitur in 10o libro regum
et sic dicitur in 11o libro regum
et sic dicitur in 12o libro regum
et sic dicitur in 13o libro regum
et sic dicitur in 14o libro regum
et sic dicitur in 15o libro regum
et sic dicitur in 16o libro regum
et sic dicitur in 17o libro regum
et sic dicitur in 18o libro regum
et sic dicitur in 19o libro regum
et sic dicitur in 20o libro regum
et sic dicitur in 21o libro regum
et sic dicitur in 22o libro regum
et sic dicitur in 23o libro regum
et sic dicitur in 24o libro regum
et sic dicitur in 25o libro regum
et sic dicitur in 26o libro regum
et sic dicitur in 27o libro regum
et sic dicitur in 28o libro regum
et sic dicitur in 29o libro regum
et sic dicitur in 30o libro regum
et sic dicitur in 31o libro regum
et sic dicitur in 32o libro regum
et sic dicitur in 33o libro regum
et sic dicitur in 34o libro regum
et sic dicitur in 35o libro regum
et sic dicitur in 36o libro regum
et sic dicitur in 37o libro regum
et sic dicitur in 38o libro regum
et sic dicitur in 39o libro regum
et sic dicitur in 40o libro regum
et sic dicitur in 41o libro regum
et sic dicitur in 42o libro regum
et sic dicitur in 43o libro regum
et sic dicitur in 44o libro regum
et sic dicitur in 45o libro regum
et sic dicitur in 46o libro regum
et sic dicitur in 47o libro regum
et sic dicitur in 48o libro regum
et sic dicitur in 49o libro regum
et sic dicitur in 50o libro regum
et sic dicitur in 51o libro regum
et sic dicitur in 52o libro regum
et sic dicitur in 53o libro regum
et sic dicitur in 54o libro regum
et sic dicitur in 55o libro regum
et sic dicitur in 56o libro regum
et sic dicitur in 57o libro regum
et sic dicitur in 58o libro regum
et sic dicitur in 59o libro regum
et sic dicitur in 60o libro regum
et sic dicitur in 61o libro regum
et sic dicitur in 62o libro regum
et sic dicitur in 63o libro regum
et sic dicitur in 64o libro regum
et sic dicitur in 65o libro regum
et sic dicitur in 66o libro regum
et sic dicitur in 67o libro regum
et sic dicitur in 68o libro regum
et sic dicitur in 69o libro regum
et sic dicitur in 70o libro regum
et sic dicitur in 71o libro regum
et sic dicitur in 72o libro regum
et sic dicitur in 73o libro regum
et sic dicitur in 74o libro regum
et sic dicitur in 75o libro regum
et sic dicitur in 76o libro regum
et sic dicitur in 77o libro regum
et sic dicitur in 78o libro regum
et sic dicitur in 79o libro regum
et sic dicitur in 80o libro regum
et sic dicitur in 81o libro regum
et sic dicitur in 82o libro regum
et sic dicitur in 83o libro regum
et sic dicitur in 84o libro regum
et sic dicitur in 85o libro regum
et sic dicitur in 86o libro regum
et sic dicitur in 87o libro regum
et sic dicitur in 88o libro regum
et sic dicitur in 89o libro regum
et sic dicitur in 90o libro regum
et sic dicitur in 91o libro regum
et sic dicitur in 92o libro regum
et sic dicitur in 93o libro regum
et sic dicitur in 94o libro regum
et sic dicitur in 95o libro regum
et sic dicitur in 96o libro regum
et sic dicitur in 97o libro regum
et sic dicitur in 98o libro regum
et sic dicitur in 99o libro regum
et sic dicitur in 100o libro regum

Spiritus Sancti

ores de calore esse qui de solo haberet esse qui non a splendoris differret essentia. Ponamus tamen filium et spiritum sanctum ita pariter esse de solo patre: sicut calor et splendor sunt de uno sole. Sed si ita est unde habet qui hoc dicunt quod spiritus sanctum confitetur esse filium et filium negat esse spiritum sancti. Nam sicut nulla ratio admittit ut calor sit splendoris: aut splendor caloris ita non paritur veritas ut spiritus sanctus magis sit filius: quam filius spiritus sancti. Quapropter si negare non audet spiritum sanctum esse filium negat filium et spiritum sanctum ita esse pariter de solo patre sicut sunt splendor et calor de uno solo. Quare si habet nobis obiciunt quod dixi de splendoris calore solis nec cum illis nec contra nos est.

¶ Icut nobis dicit ne oino sepe serent filius a patris comunione in hac spiritus sancti processione asserunt eum de patre per filium procedere. Sed hoc quod intelligi possit non videtur persertim cum nusquam legantur de hoc aperte probare queant. Nam si habet sibi suffragari existimant quod legimus de deo quia ex ipso et per ipsum in ipso sunt omnia: ut ex quo sunt omnia sit pater: et per quem filius et in quo spiritus sanctus et inter omnia que sunt per filium spiritus sanctus accipitur: hoc quidem quod ex patre sunt omnia per filium in spiritu sancto sine scrupulo accipimus illud quod spiritus sanctus sit inter omnia que se esse dicit apostolus nimis est scrupulosum asserere. Impossibile namque est unum quilibet de illis tribus personis inter illa omnia claudere et duas alias excludere. Quod si pater et filius sunt inter omnia que sunt ex patre et per filium et in spiritu sancto videat mens rationalis quanta sequatur confusio. Cum ergo dicat apostolus ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia intelligere debemus sine dubio omnia creata a deo que ita sunt ex ipso: et per ipsum: et in ipso sicut aliud ex alio: et per alio: et in alio. Quicquid enim factum est non est idem deo sed ab illo aliud. Spiritus autem factus non est aliud sed idem ipsum quod pater et filius per

quod nihil aliud intelligi potest quo ostendi possit spiritum sanctum per filium de patre sicut aiunt procedere. Luz enim pater et filius non differant in unitate deitatis: nec spiritus sanctus procedit de patre nisi de deitate: sed si eadem deitas est filii nequit intelligi: quod procedat de deitate patris: per deitatem filii et non de eiusdem filii deitate nisi forte quis dicat spiritum sanctum non procedere de deitate patris: sed de paternitate nec per deitatem filii sed per filiatorem que opinio sua se patienti fatuitate suffocat. Quod si dicit quia cum dico illum procedere de deitate patris et filii non possumus deitatem spiritus sancti ab hac patris et filii deitate separe quod unam unam et eadem est deitas trium: et ideo sequi si de deitate patris et filii procedit de sua quoque eum procedere et ob hoc spiritum sanctum de seipso procedere. Ad hoc iam supra me sufficenter memini respondisse quia nulla persona ex seipso esse potest: nam sicut filius cum est de patris essentia quis non sit alia: sed eadem filii essentia que est patris non tamen est de seipso sed de patre solo ita spiritus sanctus cum est de essentia patris et filii: que est eadem illi non tamen de seipso: sed ratum modo de patre: et filio dicitur. Cur non similiter dicere possumus spiritum sanctum de patre per filium procedere sicut dicimus a patre omnia per verbum facta quod est filius. Sicut enim cum pater facit per verbum suum non facit per aliud: quam per hoc quod ipse est: hoc est per essentiali potestatem: que est eadem verbi: et non dicitur tamen facere nisi per verbum: cur non similiter spiritum sanctum a patre procedere per verbum cum non procedat de patre nisi de hoc et per hoc quod idem est illi cum filio quis non ut creatura: sed ut ad ipsum de eodem ipso. Videamus quod sequitur si hoc dicimus et patet sit inter nos. In sepe que facta sunt a patre per verbum facta sunt ab ipso verbo. Spiritus enim natus dicitur. Quocumque pater fecerit hoc et filius similiter facit.

Spiritus sancti

ens p riuū quia de fonte fluit p lacuz qz
simul ibi coadiuuat. Videm autē qz ri
u? nō est de h vnde aqua fons dicit: sed
de hoc quod est idēz de aqua: nec lacuz
est de hoc: vnde aqua dicit fons aut ri
uus sed de ipa aqua q vna z eadē est in
fonte z riuo. Non ergo de h vnde diffe
rūt fons z riuus: sed de h in quo vnum
sūt lac? existit. Si ergo nō magis fōs ē
h vnde lacuz est qz riu? neqz intelligi la
cus magis esse de fonte qz de riuo. Sic
itaqz cū dicit deus p̄r aut filius aut spi
ritus factus vna in tribus intelligit esse
tia et vnus deus quod nomē est ipsius
significatū essētie sed in p̄re intelligitur
signēs in filio genit? in spūs factō singu
lari quodā z ineffabili mō pcedēs. Quē
admodū igit lacuz nō est de h vnde di
uersi sūt abinuicē fons z riu? s̄ de aqua
in qua vnū sūt ita spūs fact? nō est de h:
vnde alij sūt abinuicē p̄r z filius s̄ de di
uina essētia in qua vnuz sunt. Si ergo
non magis est p̄r h vnde spūs sanct? est
qz fili? intelligi nequit: cur magis sit de
patre qz de filio. Quod si dicūt nō esse
euz posse ex duabus causis siue ex duo
bus principijs respōdemus quomō si
cut nō credim? spūs sanctū esse de h vnde
de duo sunt p̄r z fili?: sed de hoc in quo
vnum sunt ita nō dicimus duo ei? p̄ri
cipia sed vnū principū. Quippe cū di
cimus deum principium creature intelli
gim? p̄rem z filium et spūs factum vnuz
p̄ncipiuz nō tria p̄ncipia sicut vnū crea
tozem nō tres creatozes quibus tres sicut
p̄r z filius z spūs fact? qm̄ p hoc in quo
vnū sunt nō per hoc in quo tres sūt est
pater aut filius aut spiritus factus prin
cipiuz sue creature. Sicut igit quibus
p̄r sit principium z filius sit principium: et
spūs factus sit principium non tamē sunt
tria p̄ncipia sed vnum: ita cum spūs san
ctus dicit esse de p̄re z de filio non ē de
duob? p̄ncipijs sed de vno q est pater z
filius sicut de vno deo q est p̄r: z filius

si tamen dici debet deus habere p̄ncipi
um aut cām. Principium nāqz videtur
non nisi rei incipiētis esse: z causa nō ni
si effectus alicuius et spūs sanct? nūqz in
cepit esse nec est effectus alicui. Quē
incipit esse p̄ficiat de non esse ad esse. Et
nomē effectus rei que sit aptari videtur
pprie. Quō tamē vix est filium esse de
p̄re z spūs factuz de p̄re z filio si suo quo
dam z ineffabili mō intelligit quō alit
p̄ferri nequit dici nō icōgrue potest pa
ter quodamō principium filij z p̄r et fili?
p̄ncipium spūs sancti. Nec tamē duo cō
fitemur p̄ncipia: vnum p̄rem z filiu z al
terum p̄rem et filium ad spūs factum.
Sicut nō credimus alium deum patrē
de quo est filius z alium deum p̄rem et
filiū de q est spūs fact? quibus de eodē do
siue de eodē p̄ncipio suo qsqz mō sit alit
scilicet nascendo: alter p̄cedēdo s̄ quo
dam singularit? ineffabili mō intelligit
ista p̄cessio. Processio nāqz modis mul
tis dicitur de quib? iste solitarius intel
ligitur sicut necessitas filij singularis cō
gnoscit. Idipm̄ intelligitur si dicimus
p̄rem esse cām filij z p̄rem et filium cām
spūs sancti. Non em̄ duas possumus di
cere causas, aliā videlicet filij aliā spūs
facti sed vnam: quemadmodū non duo
dij sunt sed vnus deus de quo est filius
et spūs sanctus.

I autē querit cum dñs dicit cur
venerit paraclitus spūs verita
tis qui a p̄re p̄cedit cur non ad
didit z a filio vel a me si sic voluit intel
ligi nō est h inuistatum in dictis illi? vt
cū attribuit aliquid p̄ri quasi soli vel si
bi vel spūs factō velit in alijs intelligi qd
de vno loquit. nā cū dicit bt̄s es. Si
mon bariona qz ca. z san. non re. f. s̄ p̄r
me? q est in celis nō ip̄e fili? z spūs fact?
intelligēd? ē reuelasse cū p̄re. Quē em̄
p̄r nō reuelat p̄ h qz p̄r est s̄ p̄ h qz de? ē
et idē de? est p̄r z fili? z spūs. sc̄q̄tur vt
q reuelat p̄r reuelet fili? z spūs sanctus.

Spiritus sancti

est et ego in patre: et qui me videt: videt
et patrem cognoscere debemus per hec que
ita dicuntur quia spiritus sanctus non est ex-
tra patrem et filium: aut pater et filius extra spi-
ritum sanctum quia per visionem filii videtur
spiritus sanctus sicut pater. Sicut enim non est
alius deus pater: alius deus filius. alius de-
us spiritus sanctus sic non habet deus in se-
ipso aliud quam deus non est deus extra deum
nec deus dissimilis deo. Denique ubi le-
gitur in prophetia aut euangelio ista aut aplo-
hijs verbis deum unum esse tres personas:
aut unum deum esse trinitatem aut deum de-
o. Sed neque illo simbolo in quo non est
plata processio spiritus sancti de filio inue-
nitur nomen trinitatis. Quod autem ex his
que legimus hec aptissime secutus est
ter ea et corde credimus et ore confitemur.
Quare non tantum suscipere cum certi-
tudine debemus que in sacra scriptura
leguntur: sed etiam ea que ex his nulla
alia contradicere ratione rationabili ne-
cessitate sequuntur.

Quia que supradicta sunt suffi-
cere possunt adhuc tamen aliquid ad-
dam. Unde spiritus sanctus cognos-
cat esse de filio. Confitentur greci nobis
scilicet spiritus sanctum esse spiritum dei et spiritum patris
et spiritum filii. Quero itaque si eodem modo in-
telligitur esse illud spiritum dei et spiritum patris et
spiritum filii aut dissimiliter. Certum est autem
quod non spiritus dei sicut possessio ut cum dicitur
equus alicuius vel domus. Maior enim est
qui possidet quam quod possidet. Deus autem non est
maior spiritus sancto quam spiritus sanctus est deus nec
deus est maior deo. Neque dicitur spiritus dei ut
membrum dei sicut manus vel pes hominis: non
enim deus habet membra aut partem ullam. Quod ergo
intelligendum est spiritus esse dei. nisi hoc quod est
ex deo est? Non autem signat aliud nomen pa-
tris quam deum quod est pater aut relationem eius ad
filium ex quo nomen patris habet. Similiter
dicendum est de filio. Quid namque intelli-
gitur in nomine filio: nisi deus qui filius est aut
relatio que refertur ad patrem per quam filius appellatur.

Sed nullus sensus capit spiritus sanctum esse
spiritum patris aut filii secundum quod alter est pater aut
filius sed secundum quod uterque unus idemque
deus est. Quare idem est intellectus cum
dicitur spiritus sanctus spiritus dei et spiritus
patris et spiritus filii: sed spiritus dei et spiritus pa-
tris dicitur quod est et procedit de deo et de patre
Itaque est et procedit de filio quod eodem sensu
spiritus filii dicitur. Nam cum dicitur spiritus sanctus
spiritus dei et spiritus domini si non intelligimus
ibi spiritum filii eo sensu quo spiritum patris: aut
separabimus filium a nomine dei vel domini aut
bifariam intelligemus spiritus dei siue spiritus
domini. Sed unde hunc habent sensum aut
ubi legitur in sacra scriptura quod similitudine
non intelligatur de patre et de filio cum legi-
mus spiritum dei: et spiritum domini: aut quid inue-
nitur: unde hoc non sequitur. Nam si dicitur
cum dicitur spiritus patris duobus modis in-
telligitur. Est enim spiritus patris quia est de
patre et quia datur a patre filii vero spiritus non
est nisi quia datur a filio: hoc est quod
quero unde habeant: et si dicitur quod in
la autentica dicitur est pagina: nec sequitur
ex eo quod scriptum sit ibi cur nos reprehendunt:
cum dicimus spiritus sanctum procedere de filio quia
hec verba non leguntur ex his que leguntur et
credunt hoc ex necessitate sequi intelligamus. Iudicet
ergo ipsi quid potius suscipiendum sit
quod in sacra pagina utriusque taceatur:
an hoc quod nos dicimus spiritus sanctus pro-
cedere de filio quod ostendimus ex his
sequi que veraciter credimus an quod ipsi
dicunt spiritus sanctum aliter esse patris aliter
filii quod nec auctoritate nec ratione nec ex
his que certa sunt possunt ostendere utri-
que aut debent cessare ab hac sua sententia si
tamen hoc dicunt ut audio quod spiritus sanctus
aliter est filii spiritus: quam spiritus patris:
cum hoc nusquam legant vel unde hoc pro-
bent aut saltem nos non reprehendere
debent quod dicimus spiritus sanctum procedere de fi-
lio quamvis his verbis non legamus quam ex his
que pariter credimus hoc consequi monstramus.

De processione

Sed si cessant ab hac sua assertione credant pariter nobiscum spūsanctū similiter esse patris et filij spm̄ et intelligāt eū a filio sicut a patre pcedere: et si nos reprehendere desinūt fateātur nobiscuz h̄ vnde cognoscūt nos reprehendi nō debere.

D h̄ aut̄ vt nos reprehēdunt in simbolo illo q̄ pariter nos et illi suscipimus et tenemus addidisse spūsanctū a filio pcedere: et questur h̄ factū sit et quare h̄ prius eoz ecclesie monstratū non est: vt cōmuniter cōsideraret̄ et cōmuni consensu adderetur q̄ addendū erat: ad h̄ in q̄ respōsus sufficiens habemus. Nam si queritur cur factum sit dicimus quia necesse erat ppter quosdam minus intelligētes q̄ non animaduertebāt in ill' que vniuersa credit ecclesia contineri et ex h̄is sequi spūsanctū de filio pcedere ne forte h̄ credere dubitarent. Quāq̄ necessariū fuerit p illos qui h̄ negāt quia i illo simbolo positum nō est cognoscimus. Quā igit̄ necessitas cogebat et nulla ratio prohibebat et vera fides h̄ admittebat fiducialiter asseruit latinitas quod credendum et confitendum esse cognoscebat. Scimus em̄ q̄ non oīa que credere et confiteri debemus ibi dicta sunt nec illū qui symbolū illum dictauerunt voluerūt fidē cristianam esse contētā ea tm̄ modo credere et confiteri que ibi posuerūt vt alia taceam nō ibi dicitur dñs ad infernū descendisse q̄ tamē pariter et nos et greci credimus. Si aut̄ dicūt nullo modo debuisset corrupti symbolū tanta auctoritate firmatū nos non iudicam⁹ esse corruptio: nem vbi nihil addidim⁹ q̄ h̄is que ibi dicta sunt aduerset. Et quis defendere possimus hāc adiectōem non esse corruptōem si q̄s tamē h̄ contentiose voluerit asserere respōdemus nos illud non corrumptisse sed aliud nouū edidisse illud scdm̄ pprietatem greci dictaminis trā-

statum cū illis integrū seruamus et veneramur. Illud aut̄ quo frequētius in ppli audientia vtimur legitimo more dictatum cū additamento supradicto edidimus. Quā aut̄ querit̄ quare h̄ grecorū ecclesie consensu factum non est respōdemus: quia et nimis erat difficile latinis eoz ep̄os ad cōsulēduz de hac re colligere: nec erat necesse. Unde nō dubitabāt h̄ in questionem adducere. Que est enim ecclesia que vel p̄ amplitudinem vnius regni dilatatur cui non liceat aliqd̄ scdm̄ rectam fidem cōstituire q̄ in conuentu ppli vtiliter legat̄ aut cantet? Quāto ergo magis licuit latinis h̄ constāter pferre in quo oēs gentes et oīa regna que latinis vtūt̄ lris pariter cōcordant.

Olligam⁹ breuiter q̄ supra pluribus rationibus effectū ē. **L**ō stat in expugnabili rōe spūsanctum esse de filio sicuti est de p̄te: nec tamen esse de duobus diuersis sed de vno. Ex eo em̄ q̄ pater et filius vnū sunt: id ē ex deo et est spūsanctus: nō ex eo vnde alij sunt abinuitē. Sed quō de⁹ de quo est spūsanctus est pater et filij: idcirco vere dicit̄ esse de p̄te et filio qui duo sūt. Et quō p̄ nō est prior aut posterior: filio aut maior aut minor nec alter magis aut minus est deus qm̄ alter nō est spūsanctus prius de p̄te q̄ de filio: nec de filio q̄ de p̄te nec maior nec minor ē existēs de p̄te q̄ existēs de filio nec magis nec minus est de vno q̄ de altero. Nam de altero si prius aut posterior: vel maior vel minor aut magis aut minus de vno esset q̄ de altero ex necessitate sequeretur: aut vt spūsanctus nō esset de hoc in quo vnū sūt p̄te et filij: aut ipm̄ vnū ipm̄ non esset p̄fecter simplr vnū s̄ esset ibi aliqua diuersitas de qua illa quā dixi in existēdo de eodē vno spūsanctō esset varietas. Sed dici non potest quod spūsanctus nō sit de hoc in quo vnum sunt p̄te et filius: alioquin nō esset de deo

spūssancti

nec credi debet q̄ in ip̄o vno sit sc̄dm q̄
est aliq̄ diuersitas. Quare nec p̄us nec
p̄ nec maior aut m̄ior: nec maḡ aut m̄i-
n̄ ē spūssanct̄ de p̄re q̄ de filio: aut de fi-
lio q̄ de p̄re. Nō em̄ vn̄ idēq̄ spūssanct̄
q̄ semel ē de dō toto maḡ: aut min̄ p̄t
ēē de vno et sūmo simplici dō. Qd̄ si di-
c̄ q̄ spūssanct̄ p̄ncipalit̄ est de p̄re q̄ si
maḡ sit de patre q̄ de filio nō ita di-
cendū est vt itelligat̄ illa p̄dicta: varie-
tatū inesse s̄ qm̄ filī h̄ q̄ ē de p̄re habet
idcirco h̄ ip̄m q̄ spūssanct̄ est de filio ha-
bere de patre de quo habz̄ eē non incō-
ueniēt asserit̄. Qm̄ cū sic habet esse de
p̄re vt omnino idē ip̄m sit q̄ pat̄ et vnus
idēq̄ deus sicut solus et simplex deus
non potest eē maior v̄l minor seip̄o nec
prior nec posterior: nec aliqd̄ in se habz̄
diuersū sic filius: nec p̄o: nec posterior:
nec maior: nec minorē p̄re: nec habet ali-
quid in se diuersum ab eo. sed sicut ha-
bet ab illo p̄fecte esse ita habet p̄ omnia
ab eodem equale illi et simile immo idē
ip̄m esse. Quapropt̄ sicut p̄r nō est ma-
gis deus q̄ filius q̄ vnus filius habeat eē
de p̄re ita nō est maḡ spūss. de p̄re: q̄
de filio: licet filius de p̄re habeat: vt de
illo sit spūssanctus. In eo em̄ in quo est
vn̄ idēq̄ cū p̄re id ē in eo q̄ deus est
nec est alius ille et alius p̄r neq̄ dissimi-
liter sūt id qd̄ sūt sed in eo qd̄ ille est pa-
ter iste est filius: alī est ille et alius iste.
Et sicut filius non est alius deus: q̄ pa-
ter ita sc̄dm qd̄ deus est nō habet aliqd̄
ab alio q̄ a seip̄o. Nā cū dicim̄ deuz̄ de
deo filiū de p̄re. nō aliū intelligim̄ deū
de deo alio sed eūdem ip̄m deū de eodē
ip̄o deo: q̄ vn̄ dicam̄ aliū de alio filiuz̄
sc̄licet de p̄re. Sicut em̄ supra dictū est
quēadmodū deus sc̄dm nomen signifi-
cās vn̄itatē nullā recipit diuersitatē ita
sc̄dm noīa significātia deuz̄ esse de deo:
necesse admittit pluralitatē. Si ergo di-
c̄ q̄ spūssanctus p̄ncipaliter a p̄re sit nō
aliud significat̄ q̄ q̄ ip̄e filī de quo est

spūssanctus a p̄re habet hoc ip̄m vt spūss-
sanct̄ sit de illo qm̄ id qd̄ est habet a p̄re
Nō quēadmodū in reb̄ creatis cū ali-
quid asserim̄ esse p̄ncipaliter volumus
significare q̄ maḡ sit h̄ q̄ dicit̄ esse p̄n-
cipaliter q̄ illud ad qd̄ refert̄.

¶ Cū dispēsator alicui dñi eius
p̄cepto pascit familiā dom̄: do-
min̄ p̄ncipalit̄ et maḡ eaz̄ pa-
scere recte dicit̄ q̄ dispēsator. Nāz̄ non
oīa que sūt dñi dispēsatoris equaliter si-
cut ea que sūt p̄ris filij quoq̄ sūt nō ine-
qualiter. Queret forsītā aliq̄s et mirabi-
tur dicēs. Quō potest intelligi vt habe-
at aliqd̄ esse de aliquo et non sit aliquo-
mō id de quo est p̄ncipalit̄ et dignius et
h̄ qd̄ ex eo est quod amō minus et quasi
secūdariū p̄sertim̄ cū id qd̄ est de aliquo
videat̄ indigere vt sit ex eo quod est. Il-
lud vero de quo ē nequa q̄ egeat eo qd̄
de se est. Ad quod respōdendū: q̄ sicut
essentia dei valde diuersa et aliena est a
creata essentia: ita cū dicim̄ deū de deo
existere nascēdo vel p̄cedēdo lōge alit̄
intelligenda est ista natiuitas siue pro-
cessio qm̄ cuz̄ dicim̄ in alijs rebus ali-
quid nasci vel p̄cedere. Ibi em̄ nihil est
aut natura aut tpe aut ī aliquo p̄ri aut
posterior maḡ aut minus aut aliqua
rōe aliquo indigēs sed totū q̄ est nō tr̄
equale vel simile sibi et coeternū q̄ idēz̄
sibi p̄si et p̄ se sibi p̄si oīno sufficiens: nec
nascit̄ vel p̄cedit ibi aliud quasi de non
esse p̄ficiens ad esse. Sicut igit̄ intelle-
ctus n̄r non potest trāsire vltra eternita-
tem vt quasi de p̄ncipio eius iudicet: sic
nō potest de hac natiuitate vel p̄cessio-
ne: nec debet ad similitudinem creature
sentire vel iudicare. Sed qm̄ et qd̄ na-
scit̄ et qd̄ p̄cedit nō est aliud nisi id de q̄
est nascēs vel p̄cedēs q̄ est sol̄ et vnus
de⁹ sicut idē de⁹ nō est seip̄o maior vel
minor: ita in tribus h̄ est in p̄re et filio et
spūssancto nō est aliud maius vel minus:
nec est alī alio h̄ qd̄ est maius v̄l min̄:
k

Spūssancti

a spū. P̄rem aut̄ nō habet sicut nec spiritalis. ⁊ in hoc differt a filio filius solus habet p̄rem in quo differt a p̄ter spū. ē illi cōmune cū p̄e sicut dictū est quia p̄cedit de illo spū. Unde ab eodē spū. diuisus est: caret aut̄ filio sicut spūssanctus: unde discrepat a p̄e Spūssactus solus est de quo alius nō p̄cedit cōmune est illi cūz patre vt dixi nō habere patrem in quo dissimilis est filio cū filio q̄ est illi cōmune vt iā mōstratū est non habere filium vnde patri nō concordat. Solus itaq; p̄ est qui est de nullo ⁊ de quo sunt alij duo. Solus ecōtra spūss. est qui de duobus et de quo nullus sol⁹ filius qui de vno et de quo vn⁹. Est aut̄ tribus cōmune ad duas habere relationē: p̄ em̄ ad filiū ⁊ ad spm̄. s. refer̄ sicut ad illos qui de se sunt: filius ad p̄rem ⁊ ad spm̄. s. qui est de patre ⁊ spūss. de illo spūss. ad p̄rem et filiū q̄ est de vtroq;. Possidet ergo vnusquisq; suas pprietates quaz collectio in alio nō est eadē ad similitudinem diuersoz hoim psonarū. Per hoc em̄ hoim psonē diuerse sūt abinuicez quia vnus cuiusq; pprietatū collectio nō est in alia eadem tñ aliquid. Nam in psonis hoim si vna est p̄sōa: vnus est hō et si vn⁹: vnus est hō: vna est p̄sona. Itēz si plures sūt p̄sōne plures q̄ sūt hoies et si isti plures sūt ille ⁊ pluralitatez non effugiūt. In deo vero q̄uis tres p̄sōne sint vnus tamē est deus ⁊ licet sit vnus deus: nequa q̄ tamē p̄sōne pluralitatem amittūt. In hoc itaq; qd̄ relatiōe deus ad deuz dicit̄: sicut plures hoies psonarū admittit p̄litatez et diuersitatem. In h̄ vero quod p̄ se: id ē in deo isepabile ad similitudinem vni⁹ hōminis seruat singularitatē p̄litas nā q̄ hūanaz psonaz nō est in plurib⁹ hōminibus nec vnus hō p̄litatez accipit psonarum. Deus vero vnus est tres p̄sōne et p̄sōne tres vn⁹ deus h̄ itaq; mō: nec vnus: nec diuersarū integre seruat

aliarum psonaz pprietatem.

Ur aut̄ ita sit q̄uis in p̄fata epistola de incarnatiōe verbi de hoc aliquātulum diximus breuiter tñ hic repetam. Sepe fit vt plura cōueniant in vnū sub eodem noie et eadez q̄titatē quā habebāt singula anteq; vnus fierent. Quippe si p̄cto p̄ctuz addim⁹ sine interuallo aut equalē lineam in equali linea aut supficiem equalē in equali supficie collocamus nō fit nisi vn⁹ punctus vna linea vna supficies. In multis si quis voluerit querere inueniat simile hoc itaq; mō q̄uis nō sint plures eternitates: si tñ dicit̄ eternitas in eternitate: nō est nisi vna eternitas: et lumē in lumine vnū tñ lumē est. Eodem mō quecūq; de dei dicuntur essentia: si in se replicētur: nec q̄titatem augēt nec pluralitatem admittūt. Quis aut̄ deus ē eternitas: sicut extra eternitatē nihil ē oino ita extra deum penitus nō est aliqd̄. At q̄ sicut eternitas nō est nisi vna eternitas in eternitate sic deus in deo vn⁹ solus est deus. Habemus aut̄ ex vera fide deum esse de deo nascendo: ⁊ deū de dō p̄cedendo. Sed quō nō est aliquid extra deum cū nascitur deus de deo vl̄ cū p̄cedit deus de deo nō exit nascens vl̄ p̄cedens extra deum: sed manet in deo. Quō ergo deus in deo nō est nisi vnus deus cū nascitur deus de deo vnus solus est deus gignēs et genitus et cū p̄cedit deus de deo vnus tñ mō deus est et p̄cedens et de quo p̄cedit. Unde in euitabiliter sequit̄ qm̄ deus nullas habet partes sed tot⁹ est quicqd̄ est vnum eundemq; et non alium et aliū totū esse p̄rem: totū esse filiū: totū esse spm̄ sctū. Quare p̄ et filius ⁊ spūss. p̄ h̄ quia cū est deus in deo nō est nisi vnus de⁹ seruans in deitate ad similitudinem vni⁹ hōminis singularitatē. Per h̄ vero q; cum est deus de deo: aut nascēdo: aut p̄cedēdo non potest vnus idēq; esse qui est de

Registrum

aliquo et de quo est scdm noia has rela-
tões signi ficatā tenēt sicut diuerse ho-
minū psonē p̄alitatem. Nota tamen q̄
nec deus est sine p̄sona: nec p̄sona sine
deo et quia singulis p̄sonis attribuim⁹
aliquādo pp̄riā singularē, aliquādo vni
quasi pp̄rium qd̄ cōmune est alijs. Itā
cū dicimus solus p̄r est: in tribus p̄sois
qui a nullo est solus filius qui est de vno
et de quo vnus solus sp̄s. de quo nul-
lus est singlas p̄sonas noiantes singu-
lis pp̄riā attribuimus. Cū vero legim⁹
nemo nouit filiū nisi p̄r neq; p̄rem quis
no. ni. fi. et que sunt dei nemo cognouit
nisi sp̄s dei: q̄uis videat scriptura q̄
de vna dicit p̄sona negare de alijs com-
mune tamen est oibus q̄ singulis quasi
pp̄riū attribuit. Non em̄ ignorat pater
aut filius seipm̄ et que dei sūt neq; sp̄s.
p̄rem: aut filium. Cur autē q̄ de vno
quasi de solo dicit de alijs intelligat sa-
tis supra dictum est.

Ec de p̄cessione sp̄s facti alijs
cogētibus nō de me: sed de eo-
dem sp̄s. confidēs p̄ latinis cō-
tra grecos scribere et ea occasiōe de vni-
tate deitatis et de trinitate p̄sonarū ali-
quid addere p̄sūpsi: q̄uis innumerabi-
les sicut inter illos qui latinis vtun̄ lit-
teris qui hoc meli⁹ q̄ eo facere possint.
Quicquid ergo dixi q̄ suscipiēdum sit
nō mihi attribuat: sed spiritu veritatis:
si autē aliqd̄ ptuli q̄ aliquatenus corri-
gēdum sit mihi imputet nō sensui lati-
nitatis.

Explicit epl̄a de p̄cessione sp̄s facti.

Incipiūt capitula in librum de casu
dyaboli.

Mod etiā ad
angelos dicat: quid habes
quod nō accepisti: et a deo
non sit nisi bonus et eē et oē
bonū sit essētia et oīs cētia bonū. **Cap.**

Cur videat dyabolus ideo uō acce-
pisse pseuerantiā qz deus nō dedit. **II.**

Quo ideo dedit non dedit quia ille nō
accepit. **Capitulū. III.**

Quo ille peccauit: et voluit similis
esse deo. **Capitulū. IIII.**

Quo boni angeli ante casuz malorum
peccare poterunt. **Capitulū. V.**

Quo boni confirmati sūt in suo sta-
tu et mali in casu suo. **Cap. VI.**

Questio an volūtas et eius conuer-
sio ad quod nō debet sic ipm̄ malum q̄
malos fecit et cur nō possit rational̄ crea-
tura p̄ se de malo cōuertere ad bonū sicut
potest de bono ad malū. **Cap. VII.**

Quo volūtas eius et conuersio sit nō
ipm̄ malum. **Capitulū. VIII.**

Quo iusticia sit ipz malū et sit nihil. **IX.**

Quo malū videat eē aliqd̄. **X.**

Quo malū et nihil nō possunt p̄biri
per nomē suū aliquid esse sed quasi ali-
quid. **Capitulū. XI.**

Quo angelus a se nō potuit habere vo-
luntatē primā et qd̄ multa dicitur pos-
se aliena potestate et nō posse aliena im-
potentia. **Capitulū. XII.**

Quo accepta sola volūtas beatitudi-
nis nec aliud posset velle: nec illā nō vel-
le et quicqd̄ vellet nō esset iusta v̄l iniu-
sta voluntas. **Capitulū. XIII.**

Quo similiter sit si sola accepta volun-
tas rectitudinis et idcirco vtrūq; volū-
tatem accepit simul et vt iust⁹ et vt bes-
tus esset. **Capitulū. XIII.**

Quo iusticia sit aliquid. **Cap. XV.**

Quo iniusticia nō sit nisi absentia debi-
te iusticie. **Capitulū. XVI.**

Cur deserto: angelus nō possit redi-
re ad iusticiam. **Capitulū. XVII.**

Quo malus angelus se fecit iniustū
et bon⁹ se iustū et q̄ malus sic debet deo
gr̄as p̄ bonis que accepit et deseruit si-
cut bonus q̄ seruauit accepta. **XVIII.**

Quo volūtas in q̄tū sit bonū est et nō
ita res mala sit. **Capitulū. XVIII.**

De casu

...malas voluntate
...accipiatur ab eo
...angelus nō potuit
...Capitulū. XX
...debere velle hoc
...Capitulū. XXI
...debere puniri
...Capitulū. XXII
...scire q̄si peccaret
...Capitulū. XXIII
...angelus b̄ scire
...Capitulū. XXIII
...solo dicit iā nō po-
...scire q̄si peccaret
...XX
...ad gl̄iam.
...XX
...noie mali e-
...facere
...XX
...Cap. XX
...in angeli qui
...XXV
...bonū
...XXVII
...dyaboli.

Ad apostolū
li. Quid habes quod non
accepisti dicit homo
et angelus. **Ab** Nullū
debet aliqd̄ a se. Ad eū scip-
m̄ qd̄ habet a se aliqd̄. De-
bet aliqd̄ nisi v̄l q̄ fecit et
vno mo daz est q̄ mulat⁹ p̄
m̄ q̄ fecit aut q̄ fecit. **Ab**
Sed neq; ipse facere
p̄t haberi nisi ab ipso
Pec̄ b̄ min⁹ daz. **Ab** Jū-
ste et q̄ dē h̄y et oia alia
p̄t alqd̄ et sicut a se nō